

Prevedba učiteljskih vdov s kronsko pokojnino na dinarske pokojnine.

Ker mnogi ne vedo, kako se je postopalo pri prevedbi kronskih učiteljskih vdovnin na dinarsko, dajemo v naslednjem nekatera pojasnila.

V smislu uredbe o prevedbi kronskih pokojnin je treba najprej prevedsti pok. so. proga učitelja na dinarsko plačo po zakonu o narodnih šolah iz leta 1919. Dinarska plača po tem zakonu je znašala 2400 Din, ki se povečuje s periodičnimi poviki, ki jih je deset. Prvih osem je po 300 Din letno, poslednja pa 200 Din letno. Poviki se dajejo po zvršetku vsakega tretjega službenega leta, poslednja in najvišja plača znaša tedaj 5000 Din.

Na podlagi te dinarske plače se je odmerila vdovnina po § 51. hrv. zakona z dne 5. VIII. 1924, in sicer po spodaj navedeni tabeli. — Ako je na ta način ugotovljena vdovnina manjša kakor polovica one vsote, ki je, ali bi pripadala pok. soprogu kot pokojnina, določena po onih zakonih, ki so veljali ob času njegove upokojitve ali smrti, pripada vdovi še diferenca do polovice te vsote.

Sirotnine otrokom znašajo 1/3 vdovnine za vsakega otroka, vendar ne sme biti skupna vsota sirotin večja od vdovnine. Dvojne sirote pa imajo pravico do polovice iznosa sirotine, ako je sirot več kakor dvoje; ako je sirot samo ena ali dve, imata vsaka zase pravico do dvojne vzgojnine.

Ako vračunljivi prejemki:	Letno znaša vdov. letno dinarjev:
ne znašajo letno več kakor 700 Din	360
znašajo letno več kakor 700 Din ali ne več kakor 1000 Din	480
znašajo letno več kakor 1000 Din ali ne več kakor 1200 Din	600
znašajo letno več kakor 1200 Din ali ne več kakor 1400 Din	800
znašajo letno več kakor 1400 Din ali ne več kakor 1800 Din	1000
znašajo letno več kakor 1800 Din ali ne več kakor 2400 Din	1200
znašajo letno več kakor 2400 Din ali ne več kakor 3000 Din	1400
znašajo letno več kakor 3000 Din ali ne več kakor 3600 Din	1600
znašajo letno več kakor 3600 Din ali ne več kakor 4200 Din	1800
znašajo letno več kakor 4200 Din ali ne več kakor 4800 Din	2000
znašajo letno več kakor 4800 Din ali ne več kakor 5400 Din	2200

Splošne vesti.

PREDSTAVNIKI UJU PRI NJ. VEL. KRALJU.

V soboto 9. t. m. je sprejel Nj. Vel. kralj predstavnike Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva: predsednika Vlada Petroviča, podpredsednika Tihomira Kostića in urednika Mihajla Stanojeviča.

Upoštevaajoč željo učiteljstva, da slišimo tudi z najvišjega mesta mnenje v pogledu šole in učiteljstva, so našli predstavniki učiteljske organizacije priložnost, da podrobneje seznanijo Nj. Vel. kralja z željami in težnjami učiteljstva. Smatrali so za potrebno, da poudarijo tudi na najvišjem mestu pomen učiteljskega dela in to v pogledu pobjanja nepismenosti med narodom in prosvetno kulturnega dela med najširšimi plastmi naroda sploh. Učiteljstvo je smatralo vedno za svojo sveto dolžnost, da stavi svoje prosvetno in kulturno delo v službo nacionalne države ter da izraža narodovo mišljenje in čuvstvenost, katerega najvernejši tolmač je, to je poudaril g. Petrovič.

»Da gospodje, imel sem priložnost prebrati se osebno o velikih zaslugah, ki jih je imelo učiteljstvo pri snovanju te države in to z zadovoljstvom konstatiram. Nadejam se, da bo ostalo še nadalje zvesto svojim tradicijam, da bosta imela država in narod še nadalje zveste sodelavce« — je odgovoril Nj. Vel. kralj.

Zakon o narodnih šolah, ki bo unificiral šolstvo v državi, je nujna potreba za šolo in celokupno učiteljstvo, je nadaljeval predsednik Petrovič. Stalnost v učiteljski službi je najvažnejši pogoj za napredek učiteljstva v prosvetno kulturnem delu, ker premeščanje vpliva, mnogo kvarnejše na vse prosvetno-kulturne institucije, v katerih je učitelj započel svoje delo, nego na njega osebno.

Na to izjavo je odgovoril Nj. Vel. kralj, da je prepričan, da je sprejetje tega zakona potrebno in bo sprejet čimprej. Interesiral se je za mišljenje učiteljskih predstavnikov do osnovnih vprašanj tega zakona. Omenjala so se vprašanja: ustanavljanja šol, učiteljskih plač, njihove stalnosti itd.

Kralj je razen omenjenega naglasil, da ostanejo vestni in točni učitelji nedotaknjeni na svojih mestih. Vprašanje je samo za one, ki svojega dela ne bodo mogli spraviti v soglasje z interesi države in naroda.

Nj. Vel. kralj se je interesiral za delo učiteljske organizacije na polju mednarodne slovenske učiteljske zveze, pristopa UJU v Učiteljsko Internacionalno Federacijo in združanja Jugoslov. Dijaškega Doma, o kulturno-prosvetnih in stanovskih listih, ki jih izdaja naša organizacija. Po dobljenih vidikih je napravilo delo učiteljstva pri njem dober vtisk o učiteljstvu in njegovem delu, tako da se je videlo očitno zadovoljstvo na licu. Poudarjal je, da je to delo vredno vse pozornosti in da vse to najlepše harmonizira z našim vzvišenim poklicem. Po polurni avdienci je obljubil Nj. Vel. kralj, da bo vedno rad sprejel učiteljske predstavnike, da sliši njihove želje.

Ko so se zahvalili za prisrčen sprejem, so odhajali predstavniki učiteljskega združenja dobro razpoloženi od avdience, ker so našli tako lep in prisrčen sprejem ter popolno razumevanje vseh potreb, ki jih ima v današnjih časih šola in učiteljstvo.

— Ob izplačilu razlik. Učiteljska domova. V zadnji številki »Učit. Tovariša« je bilo več pozivov, naj se spominjamo pri izplačilu razlik naših domov. Ko sem čital te pozive, sem se domislil par trpkih resnic, ki jih danes tovarišim in tovarišicam v presojo in ravnanje. Za 30 let zbira učiteljstvo za dom svoje dece, a ga še danes nima. — Pogledimo po naši domovini in videli bomo, da imamo skoraj v vsakem večjem kraju društveni dom, v nekaterih še celo po dva. Kulturno društvo, ki ne šteje več kot 100 članov, ima svojo streho, a 3000 učiteljev(ice) je nima. — Premoženske razmere teh društev gotovo niso sijajne, saj so po večini člani kmetski fantje in dekleta, delavci in obrtniki, le malo je premožnejših. Ti zmorejo večkrat naravnost horendne prispevke za domove. Znamo mi slučaj, ko so plačevali člani letno po 250 Din samo prispevka za dom, in to skozi več let. Koliko je pa pri nas članov, ki ne zmorejo za dom niti borne članarine 20 Din. Rdečica sramu mora zaliti vsakega zavednega učitelja, ako primerja delavnost za kulturne ustanove včasih preprostega delavca z nami. Poščica delavnih ljudi si zna postaviti svoj dom, 1500 učiteljev, toliko je povprečno v vsaki oblasti učiteljstva, pa ne zmoro doma za sebe in svojo deco. Ali ni skrajni čas, da učiteljstvo, ki deluje povsod, večkrat celo z veliko vnamo in uspehom, misli na sebe in zgradi svoj dom — kulturno in socialno ustanovo v izpričevalo stanovske zavednosti.

Ciril Hočevar.

— Disciplinske sodišče. Po časopisnih vesteh ne bo razpravljalo o učiteljskih pregreških več prosvetni svet, marveč bo ta posel opravljalo ministrstvo prosvete samo.

LETOSNJE EDICIJE MLADINSKE MATICE.

Kakor že javljeno, bomo letos izdali 4 knjižice, ako dosežemo 15.000 naročnikov, kar je z agilnostjo učiteljstva lahko mogoče. Te knjižice bodo:

1. Kresnice, II. letnik, z izposlovno in raznovrstno poučno vsebino, opremljeno s primernimi ilustracijami.

2. Izvirna mladinska povest, ki jo je pisal Tone Seliskar. Ta povest je bila predložena kot tekmovalna in jo je odbor Mladinske Matice na predlog Matičnega presojevalca g. dr. Slesingerja nagradil.

3. Radio, poljudna, vsakemu lajliku razumljiva razprava o tem epohalnem izumu, ki jo je sestavil stud. teh. g. Pipan. Knjižico bo krasilo mnogo risb, ki pojasnujejo besedilo.

4. Knjižica o domu, delec, namenjeno deklicam. Knjižico pripravlja tov. Miklavčičeva, prevajalka De Amicisovega »Sreca«.

Štiri tako raznovrstne knjižice za 10-50 Din so pač lep književni dar naši mladini, ki ima danes tako malo dobrega čtiva. Naj bi ne bilo učiteljice in učitelja, ki ne bi po svojih močeh prispeval pri naši važni ljudsko-prosvetni ustanovi!

— Obveznice za Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru, ki smo jih napovedali v zadnji številki »Učit. Tovariša« in v letaku, ki so ga že prejela vsa šolska upraviteljsva, so priložene današnji številki. Prosimo, ne zavrzite jih, ampak izpolnite takoj po prejemu in vrnite pristojnemu Učiteljskemu domu.

— Vpoklic vsch upokojenecv pod 20 leti zopet v učiteljsko službo. Listi poročajo, da bo ministrstvo prosvete pozvalo vse učitelje in učiteljice, ki so bili upokojeni z manj kot 20 službenimi leti zopet v učiteljsko službo. To bi se zgodilo na podlagi člena 142. uradniškega zakona, ki se glasi: »Uslužbenec, ki se upokoji iz razlogov, navedenih v točki I., 2., 3. ali 4. člena 133., se vrne na poziv v državno službo, ko ta razlog prestane, če ni že dovršil 60 let starosti; toda dobiti ne more višjega položaja od onega, s katerega je bil upokojen. Če uslužbenec v tem primeru neče sprejeti državne službe, izgubi pravico do pokojnine.« Gori navedene točke čl. 133. določajo: »Po zakonu samem prestane služba: 1. če postane uslužbenec duševno ali telesno nesposoben za službo; 2. če nastopi primer iz člena 111., po preteku 12 mesecev; 3. če pride uslužbenec pod skrbstvo ali v konkurz ali če se nad njim podaljša očetovska oblast; 4. če nastopi primer prvega odstavka čl. 126.« Citirani odstavek čl. 126. določa: »Stalen uslužbenec se postavi, če se ukine njegovo zvezanje, ki ga ima, ali urad, pri katerem službuje, na razpoloženje, ki ne sme trajati dalje negde leto dni. Dokler je na razpoloženju, dobiva vse svoje prejemke in ta čas se mu šteje tudi za napredovanje in za pokojnino.«

— Izplačilo razlik. Po informacijah, ki smo jih prejeli od merodajne strani, je nazkazilo razlik za učiteljstvo že izvršeno in so se razlike že pričele izplačevati.

— Zvišanje plač. »Slovenski liste« poročajo: Uradništvo finančnega ministrstva je danes kolportiral vest, da se bodo z novim proračunom zvišali prejemki državnega uradništva, in sicer bodo dobili samski uradniki po 200 Din več, oženjeni pa po 700 Din.

— Izdelava novega uradniškega zakona. »Pondeljek« poroča: V ministrstvu pravde je bil te dni sestavljen načrt novega zakona. Istočasno sestavljajo v prometnem ministrstvu novi zakon o prometnem osebju. Podrobnosti obeh zakonskih načrtov za enkrat še niso znane, izve pa se toliko, da bo kategoriziranje uradništva znatno spremenjeno. Največja važnost novega zakona pa je v materialni strani uradniškega vprašanja. Z novim zakonom bo namreč po dosedanjih informacijah položaj uradništva znatno izboljšan. Osnovna plača, v katero bodo vštete sedanje draginske doklade, bo po izdelancem načrtu, ki pa seveda še ni definitivno sprejet,

znašala v najnižji skupini III. kategorije 1200 Din, II. kategorije 1800 Din in I. kategorije 2400 Din. Načrta uradniškega zakona in zakona o prometnem osebju bo sedaj izpopolnila še posebna strokovna komisija, nakar bosta predložena v končno oceno vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Računa se, da bosta oba zakonska načrta končno objavljeno sprejeta do konca marca, tako da bosta stopila v veljavo že s 1. aprilom t. l.

— Tovarišica Tončka Urbasova, učiteljica pri Sv. Martinu, na Pohorju, je že od 7. februarja t. l. v ljubljanski splošni bolnici. S kvačko si je neznatno opraskala mezinice desne roke, vsled česar je nastalo akutno vnetje. Boleden bo bržčas dolgotrajna. Pozdravlja vse tovariše in tovarišice slovenske bistriškega učiteljskega društva.

— Prevedbe kronskih upokojenecv na dinarsko penzijo je sedaj vendar v teku in bo, izvzemši nekatere komplicirane slučaje, izvršena v bližnjem času.

— Monopol na učne knjige in učila. Prosvetni svet je imel svojo sejo. Iz Slovenije je prisostvoval prosvetni šef dr. Capuder. Na dnevnem redu je bila določena novih referentov za Hinterlechner-Mazijevo »Aritmetiko za srednje šole«, dalje za priznanje Sturmova »Francoske vladnice« in Waxlove »Aritmetike in algebre« za IV. in V. razred srednjih šol, kot učne knjige. Nadalje se je obravnavala prošnja oblastne zaloge šolskih knjig v Ljubljani za odobritev II. dela Prijatelja Bohinjčevega »Zemljepisac«. Nadaljnja točka je bilo poročilo gozdarskega ministrstva o učnih knjigah na rudarski šoli v Celju. Ministrstvo obvešča prosvetni svet, da ustavlja sprejemanje rokopisov za priznanje učnih knjig. Hoče se doseči, da bodo učne knjige cenejše ter da se prepreči spekulacija z njimi. V pismu g. ministra Maksimovića prosvetnemu svetu se pravi, da se sprejemanje rokopisov za nove učne knjige ustavi, ker se pripravljajo zakon o monopolizaciji učnih knjig. Načrt tega zakona bo dal prosvetni minister prosvetnemu svetu na vpogled. Vsi novi rokopisi, ki so prišli pred prosvetni svet in o katerih se do sedaj ni ničesar ukrenilo, se vrnejo pisateljem. Glede tistih učnih knjig, za katere se je za novo izdajo zaprosila odobritev pa se je prosvetni svet obrnil pismeno na ministra za pojasnilo, ali sme te odobritev še izdajati ali ne. Tisti rokopisi, za katere so bili referenti že določeni in referenti že izdelali, pa se izročijo prosvetnemu svetu v nadaljnje postopanje. Dr. Rupel-Lesiceva »Srb. hrv. vladnica« se bo po izvršenih popravkih odobrila. V smislu ministrskega razpisa se vrne Prijatelj Bohinjčev »Zemljepisac«. Za Sturmovo »Francosko vladnico« se je prosvetni svet obrnil na ministra za mnenje. Nadalje se je sklenilo, da se vrše seje prosvetnega sveta vsajih 15 dni. Na teh sejah se bodo obravnavala tudi načelna vprašanja. Prihodnja seja bo 2. marca.

— Nova osnovna šola v Dolnji Lendavi. Minister prosvete odredil, da se v Dolnji Lendavi otvori nova osnovna šola. Na tej šoli se istodobno otvorita dva oddelka: eden s slovenskim, drugi pa z madžarskim učnim jezikom.

— Različne verzije o izdelavi novega šolskega zakona. Listi poročajo: Zakon o osnovnih šolah dovršen. V ministrstvu prosvete je dovršen definitivni tekst zakona o osnovnih šolah. Tekst je že predložil ministru prosvete, ki ga bo v kratkem podpisal in predložil kralju v odobrenje. Novi šolski zakon bo stopil v najkrajšem času v veljavo. — Gornja vest ne bo povsem točna. Za 24. t. m. je sklicana seja glavnega odbora UJU, na kateri bo ena glavnih točk razprava predlog zakona o narodnih šolah.

— Akcija uradniških organizacij za novo stanovanjsko zaščito. Večina odgovorov stanovanj s terminom 1. maja bo zadel baš uradniške vrste, upokojenice, invalide in druge šibkejše sloje. Računa se, da je bilo izročenih blizu 500 stanovanjskih odgovorov. V uradniških vrstah je zavladala velika skrb za bližnjo prihodnost. Dne 7. februarja t. l.

Mladinska Matica zaključila z 31. marcem termin za prijavo naročnikov. ★ Na poznejša naročila se ne bo ozirala!

IVO TROŠT:

Tovarišu Antonu Žibertu na grobu.

Po krajših uvodnih besedah je govornik tov. Ivo Trošt na Ježici nadaljeval približno takole: In ta zimska krajina, snežna bela odeja je res primeren mrtvaški prt. A naše razpoloženje hoče toplote, hoče gorkega pomladnega solnca, hoče svežega cvetja z naših livad. S tem želimo odličiti tovarišu Antonu poslednjo pot v zadnje pristanišče, kamor smo ga spremili. Hoče se nam mehke pomladi, tako nžne in mile, kakor je sladka samo nedolžna ljubezen v otroških sreih. Danes v ti sibirski zimi pa pomladne toplote!

Pogledimo nadaljnjo življenjsko pot prijatelja Antona. Ko je zares ostavil slikovito okolico rojstnega kraja Krašnje, je zadel na ledino v Beli Peči na Gorenjskem. Ako pomislimo, da se je tista leta upiralo vanj vsak dan dopoldne do 60 parov oči in popoldne nič manj, če ne celo več, in če bi bil vsako šolsko poldne zasadil in zasejal samo eno evetico — zlatih naukov, potrebnih za življenje, koliko cvetje bi bilo to že tiste dni tam okoli Bele peči, ako računamo na leto samo 200 šolskih dni. Vsaka vzgojna cvetka ima pa lastnost, da požene prvi uspeh že napet brst, tudi obenem več brstov za novi plod. Učnih let je dovršil naš marljivi dela-

vec Anton polnih 43. Koliko je to cvetja v tako dolgi dobi, ako računamo, da je pouk uspešen šele po 66—80% vsch učencev. Torej je od vsakih sto učencev s pridom poslušalo in si nabiralo nemilnljive zaklade 66—80 glav. Ali ni to cvetje za našo lepó, širno Posavje več, nego ga rodi ena sama pomlad. In tako pomlad je mož pričarati v naša srca celo te dni — pomlad brez konca, pomlad s trajnim cvetjem in neprestanim zorenjem nastavljenih plodov — pomlad otroške hvaležnosti, plačilo vztrajnemu delavcu po uspešnem delu. To je pomlad sredi zime, ogenj naših src.

Sedaj pa vprašam: Je-li dosegel to oni učitelj, ki so ga bogovi sovražili in ga zato učiteljem odločili? Ne! Kaj takega doseže samo oni učitelj, ki so ga otroci ljubili. Ne s feldvebeljsko pozo, s palico in strahovanjem: ljubezen se vzbuja samo z ljubeznijo. Da, učitelja feldveblja so res bogovi sovražili, a sovražili so ga tudi ljudje in njih otroci. Zato sem pa prepričan, nepozabni tovariši Anton, da je zadrželo slehrno srce na Posavju, ko je predvečerajšnjim popoldne zapel zvon in naznanil iz župnega zvonika tvojo smrt: Umril je naš učitelj! Bog mu daj luč nebeško! — Vsem, ki smo te poznali, si bil učitelj, če ne z drugim z vztrajnostjo, potrpežljivostjo, z močatostjo, z lepim zgledom. Zato lahko ponovimo v duhu vsi: Bil si naš učitelj!

Za vse lepe nauke, za vse dobrote, ljubi Anton, nagradi te Bog z večnim življenjem!

Bil si naš učitelj. To ime je slehrnemu otroku poleg imena matere in očeta najslajše ime na svetu. Zato ti ključem: Sve-tila ti večna luč! Na svidenje nad zvezdami! Bila ti lahka zemljica jugoslovenska!

Mraz, sibirski mraz je dihal po Posavju, ko so se zbirali tovariši, znanci, prijatelji in razni domači zastopi, da spremijo pok. tovariša Toneta na zadnji poti na pokopališče pri Sv. Juriju na Stožicah. Pozival je gasilski rog na Ježici in na Stožicah, zbirali so se tovariši iz sosesčine, zlasti iz Ljubljane, Črnuč, St. Vida in celo iz Doba (tov. Hiti), šolska mladina, krajni šolski odbor, pevsko društvo »Zora«, občinski zastop in nebroj domačinov, sorodnikov, bivših učenk in učencev. Ni jih zadržal sibirski mraz, ne slaba pot.

Krsto so nosili domači gasilci, ki so darovali tudi len venec, poleg onega Učiteljske tiskrane, rodbine Iv. Ramovića s Stožic in domače rodbine. Veličastno se je pomikal dolgi spreved po Ježici in Stožicah na pokopališče. Ljubo se je oziralo zimske solnce na odprto jarno, zadnje bivališče pok. nadučitelja, ki je 43 let oral ledino, začeni gori v Beli peči, nadalje v Preski pav se do Ježice, kjer je bival službeno in upokojen skupno 47 let. Ko je lani praznoval 85letnico rojstva, smo mu želeli še 15 let — do sto in še dalje. Pisec teh vrstic mu je ponovil isto željo za zadnji Božič in Novo leto. Starček je bil še zadovoljen. Toda ostala je samo želja. Ope-

šalo mu je sree, da je izdihnil 6. t. m. ob 13% uri kakor bi zaspal.

Od otrok je še ostal dr. filosofije Ivan poleg žalujoke, piletne matere vdove. Pot mu ni bila postelna z rožicami, vendar lahko trdimo, da se ni boril z gmotnimi zaprekami. Mož redke energije, značajan, vedno zdrav, dober humorist, pevec, organist, občinski tajnik. Na Posavju je vzgojil najmanj 4 rodove. Zato se je orosilo marsikatero oko, ko je domači g. župnik vrgel na Žibertovo krsto prvo grudo zemlje.

Poslovilne besede sme mu govoril podpisani tovariš in nad 27 let prijatelj težko in s krvavečim srcem, ko je slvo tako dolgo, tako neznansko žalostno. Kaj naj pričaram tovarišu na grob, če ne košček tople, mehke ljubezni, trenutek pomladi, kakor je vzklija ob hvaležni ljubezni v naših sreih njemu, ki je bil nam vsem učitelj, bil naš učitelj. (Več o celotnem govoru v listku »Tovariševem«.)

Z zadnjimi žarki zahajajočega solnca so se množice pogrebecev jele razhajati. Pogrebeci so završili svoje delo; navrhali so na grobu majhen kupček, mladina je na sredo kupčka posadila prineseno cvetje in se vrnila domov iz ostrega mraza k topli peči. Vsakdo je pa odnesel z novega groba spomin na blažega starčka, ki je žrtvoval vse svoje življenje prosveti svojega naroda.

Počivaj sladko, zlata duša!